

Geneticky modifikované potraviny a krmiva

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Co je to geneticky modifikovaný organismus (GMO)?

Za GMO je považován organismus, s výjimkou člověka, jehož dědičná informace uložená v DNA byla změněna pomocí technik genového inženýrství, tedy jiným způsobem než běžným rozmnožováním a kombinací vloh rodičovského páru. Geneticky modifikovány mohou být rostliny, zvířata i mikroorganismy. Běžný spotřebitel se v současné době může nejčastěji setkat s produkty z GMO rostlinného původu.

Jaký je současný rozsah pěstování geneticky modifikovaných plodin (GM) ve světě a v Evropské unii?

Celosvětově se GM plodiny pěstují celkem na cca 125 mil. ha orné půdy (tj. 2,4 % z celkové rozlohy, rok 2008). K předním světovým pěstitelům GM plodin patří USA, Argentina, Brazílie, Kanada, Indie, Čína, Paraguay a Jihoafrická republika. Ze zemí EU se GM plodiny pěstují ve Španělsku, České republice, Rumunsku, Portugalsku a Slovensku; celkově na ploše odpovídající rozloze 0,21 % celoevropské výměry orné půdy.

Které GM plodiny se nejčastěji pěstují?

Ke komerčnímu pěstování je na území EU povolena pouze GM kukuřice. Ve světě jsou nejvíce pěstovány GM odrůdy sóji, kukuřice, bavlníku a řepky. Další plodiny, jejichž GM odrůdy se ve světě pěstují na produkčních plochách, jsou rýže, cukrovka, brambory, rajčata, paprika, papája a dýně. Nejčastěji se jedná o plodiny odolné k herbicidům a hmyzím škůdcům.

Co jsou geneticky modifikované potraviny a krmiva?

V současné době se GM plodiny uplatňují stejně jako nemodifikované, zejména pak jako potraviny a krmiva, která se pak nazývají **geneticky modifikovaná**. GM potraviny a krmiva jsou takové, které obsahují GMO, sestávají z GMO, nebo jsou z GMO vyrobeny. Na trh Evropské unie je povoleno uvádět pro krmné a potravinářské účely produkty z GM plodin, jejichž bezpečnost byla prověřena Evropským úřadem pro bezpečnost potravin (EFSA). Jedná se o různé typy GM kukuřice, sóji, řepky a bavlníku. Nejdostupnější jsou výrobky z GM sóji a kukuřice. Většinou se lze setkat s oleji.

Mohu si zakoupit masné nebo mléčné výrobky získané z geneticky modifikovaných zvířat?

V současné době není v Evropské unii povolena produkce ani distribuce GMO živočišného původu (ryby, prasata, drůbež a jiná hospodářská zvířata) pro potravinářské účely. Ve světovém měřítku se uvažuje o GM lososech.

Je maso a mléko získané od zvířat krmených geneticky modifikovaným krmivem bezpečné?

Ano. Krmiva určená pro výživu hospodářských zvířat v současné době mohou obsahovat složky získané z GM plodin (nejčastěji GM sója a kukuřice) či GM mikroorganismů (biomasa z GM kvasinek či bakterií). Maso a mléko získané od zvířat krmených GM krmivy se neliší od produktů získaných od hospodářských zvířat krmených tradičními krmivy, jsou zcela bezpečné. Na takovéto produkty se nevztahují pravidla pro označování.

Lze na trhu odlišit potraviny vyrobené z GMO – jaká jsou pravidla pro označování?

Evropská legislativa vyžaduje označování potravin, které jsou vyrobeny, obsahují či sestávají z GMO. Takové potraviny musí být na obalu zřetelně označeny nápisem „*geneticky modifikovaný organismus*“, popř. konkrétně „*geneticky modifikovaná kukuřice, sója*“ apod., a zároveň je označení doplněno tzv. jednoznačným identifikačním kódem, který přesně určuje, jaká modifikace byla v rámci šlechtění u rostliny použita. Takováto informace na etiketě výrobku poskytuje spotřebiteli svobodnou volbu a možnost rozhodování při výběru potravin, které konzumuje. V některých zemích EU se lze setkat s označením potravin „*vyrobena bez GM technik*“. V USA nebo Kanadě se naopak GM produkty neoznačují.

Jakým způsobem je zajištěna bezpečnost nově uváděných geneticky modifikovaných potravin a krmiv na společný trh Evropské unie?

Cílem všech legislativních opatření, která jsou v současné době v rámci Evropské unie v platnosti, je zabezpečit vysokou ochranu lidí, zvířat a životního prostředí.

Při posuzování možných rizik GM potravin a krmiv se vychází mimo jiné také z principu předběžné opatrnosti. Hodnocení rizik provádí Evropský úřad pro bezpečnost potravin ve spolupráci s členskými státy EU. Dosavadní studie, včetně několikaletého využívání GMO v potravinovém řetězci, neprokázaly negativní účinky schválených GMO na lidské zdraví.

Co lze očekávat v budoucnu

Vývoj GMO, které budou lépe odolávat výkyvům klimatu, budou bezpečnější pro spotřebitele (odolnost k houbovým chorobám), směřování k vyšším nutričním hodnotám a k vyššímu obsahu látek prokazatelně pozitivních pro zdraví lidí. V souladu s rozvojem vědy je zajištěno i efektivní vyhodnocení jejich bezpečnosti pro spotřebitele.

Kde mohu nalézt další informace vztahující se k problematice GMO?

Nejdostupnějším a zároveň aktuálním zdrojem informací týkajících se GMO je v současné době internet.

<http://www.scgmff.cz/> – Vědecký výbor pro geneticky modifikované potraviny a krmiva

<http://www.mze.cz/> – Ministerstvo zemědělství (položky „Zemědělství“ a „Potravinářství“)

<http://www.mzp.cz/> – Ministerstvo životního prostředí ČR (Životní prostředí – Environmentální rizika – GMO)

<http://www.cizp.cz/> – Česká inspekce životního prostředí – hlavní kontrolní orgán pro nakládání s GMO

<http://www.szpi.gov.cz/> – Státní zemědělská a potravinářská inspekce – kontroluje geneticky modifikované potraviny

<http://www.bezpecnostpotravin.cz/> – Informační centrum bezpečnosti potravin

http://europa.eu.int/comm/food/food/biotechnology/index_en.htm – stránky Evropské komise k bezpečnosti potravin (anglicky)

<http://mbg.jrc.ec.europa.eu> – Společné výzkumné centrum při Evropské komisi (anglicky)

<http://www.efsa.europa.eu> – Evropský úřad pro bezpečnost potravin (anglicky)

http://ec.europa.eu/news/agriculture/archives_cs.htm?Page=1 – stránky Evropské komise k zemědělství, rybolovu a potravinám

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Odbor bezpečnosti potravin

Těšnov 17, 117 05 Praha 1

Tel.: 221 811 111, e-mail: info@mze.cz

www.mze.cz